

Valintakoe F 2026

Analyysi

JOHDANTO

1. KOKEEN YLEISRAKENNE JA TEHTÄVÄJAKO

1.1 Huomio kokeen vaativuudesta

2. VUODEN 2026 KOKEEN KESKEISET ERITYISPIIRTEET

2.1 Vahva kestävyys- ja ympäristöteema

2.2 Aineistolähtöisyys

2.3 Ajankohtainen raha- ja finanssipolitiikka

2.4 Matematiikka pysyy tiukasti teorian sisällä

2.5 Hajautettu pisteiden ansainta ja huolellisen lukemisen palkitseminen

3. TALOUSTIEDON TEHTÄVÄT (17 KPL)

4. MATEMATIIKAN TEHTÄVÄT (14 KPL)

5. TALOUSTIETOA JA MATEMATIIKKA YHDISTÄVÄT TEHTÄVÄT (9 KPL)

6. EROT VUODEN 2025 KOKEESEEN

6.1 Rakenteelliset yhtäläisyydet ja tunnusluvut

6.2 Erot taloustiedon tehtävissä

6.3 Erot matematiikan tehtävissä

6.4 Erot yhdistelmätehtävissä

6.5 Yhteenveto eroista

7. YHTEENVETO

Liite: Tehtäväjako 2026

JOHDANTO

Tämä analyysi tarkastelee vuoden 2026 valintakoe F:n erityispiirteitä ja vertaa koetta vuoden 2025 vastaavaan kokeeseen. Molemmat kokeet koostuvat 40 monivalintatehtävästä (A1–A40), joissa oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen ja väärästä vastauksesta vähennetään 0,5 pistettä; vastaamatta jättäminen ei vähennä pisteitä. Tehtävät perustuvat kokeessa annettuun aineistoon sekä lukion taloustiedon (YH2) ja tilastomatematiikan (MAA8 tai MAB5: Tilastot ja todennäköisyys) sisältöihin. Kokeessa on käytössä ainoastaan koejärjestelmän

funktiolaskin.

Analyysi etenee seuraavasti: ensin kuvataan kokeen yleisrakenne ja keskeiset erityispiirteet, sen jälkeen eritellään erikseen taloustiedon tehtävät, matematiikan tehtävät sekä taloustietoa ja matematiikkaa yhdistävät tehtävät, ja lopuksi tarkastellaan eroja vuoden 2025 kokeeseen. Analyysin pohjana on tehtäväkohtainen taitokartoitus, jossa jokaisen tehtävän osalta on tunnistettu vaadittavat teorian mukaiset ja teorian ulkopuoliset tiedot (ks. Valintakokeet F 2025 ja 2026.xlsx).

1. KOKEEN YLEISRAKENNE JA TEHTÄVÄJAKO

Vuoden 2026 koe jakautuu sisällöllisesti kolmeen ryhmään:

- Taloustiedon tehtäviä n. 43 % kokeesta
- Matematiikan tehtäviä n. 35 % kokeesta
- Taloustietoa ja matematiikkaa yhdistävät tehtävät n. 22 %

Taloustieto muodostaa kokeen suurimman ryhmän, mutta kun yhdistelmätehtävät lasketaan mukaan, matematiikkaa tai määrällistä päättelyä tarvitaan yli puolessa kokeen tehtävistä. Taitokartoituksen perusteella matematiikan teorian (MAA8/MAB5) taitoja vaaditaan 22 tehtävässä; matematiikan kohdalla luku pätee tiukallakin kriteerillä, sillä laskutaitoa ei voi korvata tehtävässä annetulla aineistolla.

Taloustiedon osalta on käytetty tiukkaa kriteeriä: YH2-teorian ennako-osaaminen on ratkaisulle välttämätöntä eikä tarvittavaa tietoa anneta tehtävänannossa. Tällä kriteerillä taloustiedon teorian tietoa edellyttää 10 tehtävää (mm. EKP:n tavoite, rahapolitiikan käsitteet, deflaatio, valuuttakurssimekanismit, finanssipolitiikan välineet, Suomen vientirakenne). Muut taloustiedon tehtävät ratkeavat annetun aineiston huolellisella lukemisella, päättelyllä ja laskennalla, sillä tarvittavat määritelmät ja kaavat annetaan tehtävänannossa. Taloustiedon aihepiirejä esiintyy toki huomattavasti laajemmin, noin puolessa kokeen tehtävistä (väljä kriteeri, ks. Valintakokeet F 2025 ja 2026.xlsx).

Tehtävätyypit ovat monipuolisia: väittämien arviointia (mikä pitää / ei pidä paikkaansa), numeerisia laskutehtäviä, aukkotäydennystehtävä (A19), kuvaajien ja taulukoiden tulkintaa sekä annetun tekstiaineiston soveltamista. Useassa tehtävässä on mukana "Mikään muista vaihtoehdoista ei pidä paikkaansa" -tyyppisiä vaihtoehtoja, jotka edellyttävät kaikkien vaihtoehtojen järjestelmällistä arviointia.

1.1 Huomio kokeen vaativuudesta

Kokeen vaikeus on aina vähintäänkin osittain subjektiivinen kokemus, ja riippuu paljon siitä, millä tavalla kokeeseen on valmistautunut. Vuoden 2026 koe painotti hieman eri asioita kuin vuoden 2025 koe, minkä vuoksi eri vahvuuksilla varustetut opiskelijat ovat voineet kokea kokeen hyvin eri tavoin.

Matematiikan osalta vuoden 2026 koe pysyi hyvin uskollisena valintakoevaatimuksille (MAA8/MAB5).

Vuoden 2025 kokeessa esiintyi tehtäviä, joissa hyödynnettiin koalueen ulkopuolisia matemaattisia sisältöjä, kuten toisen asteen funktioita, binäärilukuja ja muita matemaattisia ongelmanratkaisutehtäviä. Vuonna 2026 vastaavia poikkeamia oli hyvin vähän.

Tämän vuoksi opiskelijalle, joka hallitsee hyvin valintakoevaatimuksissa määritellyt matematiikan sisällöt, vuoden 2026 matematiikka saattoi tuntua jopa helpommalta kuin vuotta aiemmin. Toisaalta koe mittasi näitä sisältöjä monipuolisesti erityisesti tilastojen ja todennäköisyyslaskennan osalta, joten pelkkä kaavojen muistaminen ei riittänyt.

Taloustiedon osalta tilanne oli osittain päinvastainen. Vuoden 2026 kokeessa annettujen aineistojen merkitys korostui aiempaa enemmän, ja aineistoissa oli mukana runsaasti YH2-sisältöjen ulkopuolisia aiheita, kuten ympäristömarkkinointi, viherpesu, elinkaarianalyysi ja erilaiset kestävyyyteen liittyvät teemat. Monissa tehtävissä keskeinen osaaminen oli uuden tiedon omaksuminen ja aineiston huolellinen tulkinta.

Jos aineistojen lukeminen, uuden tiedon omaksuminen ja soveltaminen ovat vahvuuksia, vuoden 2026 koe saattoi tuntua taloustiedon osalta varsin luontevalta. Jos taas vahvuudet olivat enemmän perinteisessä YH2-teorian hallinnassa, koe saattoi näyttäytyä aiempaa haastavampana.

Samalla on kuitenkin huomattava, että varsinaiset YH2-tehtävät painottuivat pitkälti melko perustason sisältöihin, eikä koe ollut tältä osin yhtä voimakkaasti soveltava kuin vuoden 2025 koe.

2. VUODEN 2026 KOKEEN KESKEISET ERITYISPIIRTEET

2.1 Vahva kestävyys- ja ympäristöteema

Kokeen selvin erityispiirre on kestävän kulutuksen ja ympäristötalouden laaja rooli. Kuluttaja-asiamiehen ympäristömarkkinointilinjauksiin perustuva pohjateksti kantaa kokonaista tehtäväsarjaa (A7–A11): ympäristöväitteiden arviointi mainoksessa, "uudelleenkäytettävä pakkaus" -termin asianmukainen käyttö, viherpesun tunnistaminen, elinkaarianalyysin merkitys yrityksen ympäristötyössä sekä tuotteiden ympäristövaikutusten vertailtavuus. Lisäksi ekosysteemipalvelut (A38), yhteisrajan ongelma (A27) ja tuloerot Gini-kertoimen ja Lorenz-käyrän kautta (A34) jatkavat samaa teemaa. Merkille pantavaa on, että suuri osa tästä sisällöstä on taloustiedon teoriadokumentin ulkopuolista ja nojaa kokeessa annettuun aineistoon.

2.2 Aineistolähtöisyys

Moni tehtävä rakentuu annetun aineiston varaan: Kuluttaja-asiamiehen linjaukset (A7–A11), Talouspolitiikan arviointineuvoston raporttiote (A37), vakuutusyhtiön kulusuhdekaava ja kirjasitaatit (A30) sekä lukuisat kuvaajat ja taulukot (mm. A4, A13, A22, A25, A31, A39). Koe mittaa siten korostuneesti kykyä lukea, tulkita ja soveltaa uutta tietoa ja aineistoja, ei pelkkää ulkoa opittua teoriaa.

2.3 Ajankohtainen raha- ja finanssipolitiikka

Makrotalouden tehtävissä painottuu 2020-luvun talouspoliittinen keskustelu: EKP:n rahapolitiikan tavoite (A24), Ruotsin keskuspankin inflaatiotavoite ja ohjauskorko (A19), euron ja dollarin kurssikehitys 2024–2026 (A25), finanssipolitiikan kerroinvaikutus ja menoleikkaukset (A2), elvytys ja automaattiset vakauttajat (A35) sekä sopeutustoimien, nettoviennin ja kilpailukyvyn yhteys (A37). Inflaatioteema näkyy myös yhdistelmätehtävässä A22, jossa Suomen ja Ruotsin inflaatiota tarkastellaan kuvaajan ja korrelaation avulla.

2.4 Matematiikka pysyy tiukasti teorian sisällä

Kokeen matematiikka on lähes kokonaan MAA8/MAB5-teorian mukaista:

binomijakauma (A6), kombinatoriikka ja klassinen todennäköisyys (A18, A23), tilastolliset tunnusluvut (A17, A33), prosenttilaskenta ja verotus (A15, A16, A20, A26), kuvaajien tulkinta (A4, A14, A25), eksponentiaalinen malli ja logaritminen asteikko (A29) sekä korrelaatio ja regressio (A22, A31). Teorian ulkopuolista matemaattista päättelyä vaaditaan oikeastaan vain peliteoriaa hyödyntävässä tehtävässä A27 (hallitseva strategia ja Nash-tasapaino), jossa sekin esitellään tehtävänannossa.

2.5 Hajautettu pisteiden ansainta ja huolellisen lukemisen palkitseminen

Negatiivinen pisteytys (väärästä -0,5 p) yhdessä "ei pidä paikkaansa" -kysymysten ja täsmällisten numeeristen vaihtoehtojen kanssa tekee huolimattomuusvirheistä kalliita. Useissa tehtävissä väärät vaihtoehdot on rakennettu tyyppillisten virhepäätelmien varaan (esim. A18:n ero saman piirin merkkien ja kahden eri piirin merkkien todennäköisyyksissä tai A40:n BKT-käsitteen täsmällisyys).

3. TALOUSTIEDON TEHTÄVÄT (17 KPL)

Taloustiedon tehtävät jakautuvat temaattisesti neljään kokonaisuuteen.

Ensimmäisen ja laajimman kokonaisuuden muodostavat kestäväen kulutuksen ja ympäristömarkkinoinnin tehtävät (A7, A8, A9, A10, A11, A38). Ne nojaavat annettuun Kuluttaja-asiamiehen linjausaineistoon ja ympäristötalouden käsitteisiin (elinkaarianalyysi, ekosysteemipalvelut), jotka ovat YH2-modulin sisältöjen ulkopuolisia. Tehtävät mittaavat ennen kaikkea tarkkaa luetun ymmärtämistä, päättelytaitoa ja kykyä erottaa täsmälliset, todennettavat väitteet epämääräisistä ja liioittelevista.

Toisen kokonaisuuden muodostavat raha- ja finanssipolitiikan tehtävät (A19, A24, A35, A37). Näissä vaaditaan keskuspankkien, inflaatiotavoitteen, ohjauksen, finanssipolitiikan välineiden, automaattisten vakauttajien ja tulopolitiikan hallintaa – kaikki YH2-modulin ydinsisältöä.

Kolmas kokonaisuus on kansainvälinen kauppa ja markkinatalous (A3, A5, A25, A27, A28). Suhteellinen etu esiintyy sekä käsitteellisenä (A3) että numeerisena sovelluksena (A5: erikoistumisen ja vaihdannan hyödyt konkreettisilla tuotantoluvuilla). A25 yhdistää valuuttakurssikuvaajan tulkinnan valuuttateoriaan, A27 tuo peliteorian (Nash-tasapaino) yhteisresurssien ongelmaan ja A28 käsittelee

hinnoittelustrategioita ja differointia, jotka nekin ovat YH2-moduulin ulkopuolisia liiketaloudellisia käsitteitä.

Neljäs kokonaisuus on kuluttaja ja kansantalouden mittarit (A1, A40). A1 käsittelee kulutustutkimusta ja raportoidun ja todellisen käyttäytymisen kuilua; A40 testaa BKT-käsitteen täsmällistä ymmärtämistä (asukasta kohden laskettu BKT suhteuttaa kokonaistuotannon väkilukuun).

Ryhmän erityispiirteenä on, että laskentaa tarvitaan vähän: vain A5 edellyttää varsinaista numeerista vertailua, ja A25 kuvaajan lukemista. Sen sijaan teorian ulkopuolisten aiheiden osuus on suuri (viherpesu, elinkaarianalyysi, ekosysteemipalvelut, peliteoria, hinnoittelustrategiat, kulutustutkimus), mikä korostaa aineiston lukutaitoa teorian rinnalla.

4. MATEMATIIKAN TEHTÄVÄT (14 KPL)

Matematiikan tehtävät kattavat MAA8/MAB5-teorian keskeiset alueet tasapainoisesti.

Todennäköisyyslaskenta on vahvasti edustettuna (A6, A18, A21, A23). A6 on suoraviivainen binomijakaumatehtävä (neljä nopanheittoa, täsmälleen kolme onnistumista). A18 yhdistää useita käsitteitä: riippumattomien tapahtumien kertolaskusäännön ($0,98^3$), klassisen todennäköisyyden binäärijonoissa ($2^6 = 64$ tunnistetta) sekä otannan palauttamatta ($31/63 \approx 0,49 \neq 0,50$ – tehtävän kriittinen erottelu). A21 soveltaa vastatapahtuman ja kertolaskusäännön ideaa teknisen järjestelmän saatavuuteen (rinnakkaisjärjestelmä), ja A23 vaatii kombinaatioiden laskemista (sallitut parit $C(13,2)$ – samapuolueparit = 60) ja klassista todennäköisyyttä.

Tilastolliset tunnusluvut ja niiden ominaisuudet esiintyvät käsitteellisinä väittämätehtävinä (A17: keskiarvon herkkyys poikkeaville havainnoille; A33: tyyppiarvon, keskiarvon, mediaanin, vaihteluvälin ja keskihajonnan väliset suhteet, mm. vastaesimerkkien keksiminen). Nämä mittaavat ymmärrystä, eivät mekaanista laskemista.

Prosenttilaskenta ja talousmatematiikka muodostavat kolmannen kokonaisuuden (A15: progressiivisen tuloveron laskenta veroasteikolla; A16: palkankorotuksen vaikutus työaikaan ja vapaa-aikaan; A20: tuottavuuden ja työajan muutoksen yhteisvaikutus tuotantoon; A26: reaalityttö ja -korke sekä lisätuottovaatimus; A36: yliopiston rahoitusmallin painotettu summa).

Kuvaajien tulkinta täydentää kokonaisuuden (A4: ensirekisteröintien taulukko ja suhteelliset muutokset, mm. lähes tuhannen prosentin kasvu; A14: kullan hinta kahdessa valuutassa ja päivämuutosten ero valuuttakurssin seurauksena; A29: Mooren laki ja logaritmisien asteikon tulkinta eksponentiaalisena kasvuna).

Ryhmän erityispiirre on, että käytännössä kaikki vaadittavat taidot löytyvät teoriadokumentista; teorian ulkopuolisia matematiikan aiheita ei juuri ole. Toinen piirre on talousaiheinen kehystys: vaikka tehtävät ovat matematiikkaa, lähes kaikki on puettu taloudelliseen tai yhteiskunnalliseen kontekstiin (verot, palkat, tuottavuus, valuutat, investoinnit, julkinen rahoitus).

5. TALOUSTIETOA JA MATEMATIIKKA YHDISTÄVÄT TEHTÄVÄT (9 KPL)

Yhdistelmätehtävät ovat monille kokeen vaativin ryhmä, sillä niissä on hallittava sekä taloudellinen käsitteistö että tilastollinen tai laskennallinen menetelmä.

Makrotalouden laskentaa edustaa A2, jossa BKT:n kasvuennusteeseen yhdistetään julkisten menojen leikkaus finanssipolitiikan kertoimella ($280 \cdot 1,015 - 1,5 \cdot 1,5 \approx 282$ mrd €). A31 yhdistää hajontakuvioiden ja regressiosuoran tulkinnan (kulmakerroin, vakiotermi, korrelaatio vs. kausaliiteetti) valtionvelan ja BKT:n suhteen rakenteelliseen muutokseen finanssikriisin jälkeen.

Tulonjakoa ja kulutusta käsittelevät A34 (Gini-kerroin ja Lorenz-käyrä: kertymäkuvaajan ja pinta-alasuhteen tulkinta) ja A13 (Engelin laki ja elintarvikkeiden kulutusosuudet tuloviidenneksittäin; kuvaajasta on havaittava vuoden 2016 poikkeama, jossa toiseksi alin tuloluokka ohittaa alimman).

Rahoitusta ja hintakehitystä edustavat A12 (strukturoitu sijoitustuote: laskennallisen loppuarvon ja osallistumisasteen kaksoisleikkuri tuotolle – YH2-sisällön ulkopuolinen tuoterakenne, joka on pääteltävä annetuista kaavoista), A22 (inflaatiokuvaaja, korrelaatiokertoimen oikea tulkinta ja deflaation käsite) sekä A30 (vakuutusyhtiön yhdistetty kulusuhde: suhdeluvun käyttäytymisen ymmärtäminen ja epäloogisen tekstiotteen tunnistaminen).

Yritystoimintaa ja tuottavuutta käsittelee A39, jossa yritysten kokoluokkajakaumasta lasketaan liikevaihto työntekijää kohden kokoluokittain (mikroyritykset 318 000 €, pienet 285 000 €, keskikokoiset 358 000 €). A32 on neljän aihealueen

sekävaihtämätehtävä (mediaanin robustius, osakkeiden riski ja tuotto, ESG, markkinatasapaino vs. suunnitelmatalous), jossa oikea vastaus löytyy markkinatalouden perusteista.

Ryhmän erityispiirre on kaksivaiheisuus: ensin on ymmärrettävä talouskonteksti (mitä suure tarkoittaa) ja sitten suoritettava tilastollinen tulkinta tai lasku oikein. Virhevaihtoehdot on usein rakennettu siten, että pelkkä toinen osaaminen ei riitä (esim. A31:n kulmakertoimen virhetulkinta velkasuhteena tai A22:n korrelaation virhetulkinta regressiokertoimena).

6. EROT VUODEN 2025 KOKEESEEN

6.1 Rakenteelliset yhtäläisyydet ja tunnusluvut

Kokeiden perusrakenne on identtinen: 40 monivalintatehtävää, sama pisteytys ja sama opetussuunnitelmaperusta. Alla esitetyt luvut on laskettu yhtenäisillä kriteereillä: lukiomoduulin aineosaaminen on oikean ratkaisun saamiseksi välttämätöntä, eikä tehtävänannossa anneta ratkaisuun tarvittavia lisätietoja.

Tunnusluku (tiukka kriteeri)	2025	2026
Matematiikan teorian taitoja vaativia	21	22
Taloustiedon teorian ennako-osaamista edellyttäviä	12	10

Matematiikan rooli on pysynyt käytännössä ennallaan, ja matematiikan luvut pätevät kriteeristä riippumatta, sillä laskutaitoa ei voi korvata tehtävässä annetulla aineistolla. Taloustiedon sisältöjen osaamista edellyttävien tehtävien määrä on molempina vuosina yllättävän pieni, vain noin neljännes kokeesta, eikä vuosien välillä ole merkittävää määrällistä eroa (12 → 10; rajatapaukset voivat siirtää lukuja parilla tehtävällä). Tämä johtuu siitä, että kummassakin kokeessa suuri osa taloustiedon tehtävistä sisältää tarvittavat määritelmät, kaavat ja säännöt: vuonna 2025 esimerkiksi P/E-luku, Sharpen luvun kaavat, nykyarvon kaava, hintajoustop määritelmä ja osinkoverotuksen säännöt annettiin tehtävänannossa, ja vuonna 2026 vastaavasti mm. Engelin laki, Gini-kertoimen ja Lorenz-käyrän määritelmät, finanssipolitiikan kertoimen määritelmä ja yhdistetyn kulusuhteen kaava.

Olenainen ero vuosien välillä ei siten ole teoriatarpeen määrä, vaan taloustiedon

sisällön luonne: vuonna 2026 selvästi suurempi osa taloustiedon tehtävistä nojaa kokeessa annettuun aineistoon ja YH2-sisältöjen ulkopuolisiin aiheisiin (ympäristömarkkinointi, markkinointi, elinkaarianalyysi, ekosysteemipalvelut, peliteoria, hinnoittelustrategiat, ESG), ja teoritietoa edellyttävät tehtävät keskittyvät raha- ja finanssipolitiikkaan, valuuttoihin ja inflaatioon. Huomattakoon, että taloustiedon aihepiirejä esiintyy väljemmin tulkiten molemmissa kokeissa paljon laajemmin (noin puolet tehtävistä).

6.2 Erot taloustiedon tehtävissä

Vuonna 2026 ympäristö- ja kestävyysteemat korostuivat yhden laajan aineisto-osion kautta, kun taas vuonna 2025 samat teemat olivat hajautuneempia eivätkä rakentuneet yhden yhtenäisen tekstiaineiston ympärille.

Vuoden 2025 taloustieto painottui enemmän rahoitusmarkkinoihin ja sijoittamiseen mikrotasolla: P/E-luku ja riskilisä (A4), Sharpen luku (A32), diskonttaus ja nykyarvo (A24), korkokäyrä ja korko-odotukset (A13), osinkoverotus (A17–A18) sekä keskuspankin tase (A11). Vuonna 2026 rahoitusaiheet ovat makro- ja politiikkapainotteisempia (EKP, Riksbank, valuuttakurssit, finanssipolitiikka), ja sijoittamisen erityisaiheista mukana on lähinnä strukturoitu sijoitustuote (A12).

Molemmissa kokeissa esiintyy historiallisia tai kaunokirjallisia tekstiaineistoja (2025: pankkihistoriikki, Braddockin mainontateksti, Vares-romaani; 2026: Junkkarin Pohjola-kirja), eli aineistopohjainen tekstinluku on pysyvä piirre.

6.3 Erot matematiikan tehtävissä

Merkittävin ero on teorian ulkopuolisen matematiikan määrä. Vuoden 2025 kokeessa oli useita MAA8/MAB5-teorian ulkopuolisia matematiikan aiheita: toisen asteen funktio ja paraabeli (A14), lukujärjestelmät ja binäärimuunnos (A25), projektin kriittisen polun päättely (A5), lineaarisen yhtälön ratkaisu kilpailuasetelmassa (A36) sekä toisen asteen epäyhtälö verkkokustannusvertailussa (A15). Vuoden 2026 matematiikka pysyy lähes kokonaan teorian sisällä; ainoa selvästi teorian ulkopuolinen elementti on A27:n peliteoreettinen päättely, sekin tehtävänannossa ohjeistettuna.

Sisällöllisesti vuoden 2026 todennäköisyyslaskenta on monipuolisempaa ja vaativampaa (binomijakauma, otanta palauttamatta, kombinatoriset rajaukset, saatavuuslaskenta), kun taas vuonna 2025 todennäköisyystehtäviä oli vähemmän (turnaus A20, Pokémon A31, tikanheitto A37, istumajärjestykset A35) ja ne olivat tyyppiltään suoraviivaisempia. Tilastollisten tunnuslukujen käsitteellinen testaaminen

(robustius, vastaesimerkit) on molemmissa kokeissa, mutta 2026 vie sitä pidemmälle (A17:n herkkyysmäärittely, A33:n neljän tunnusluvun yhteispeli).

6.4 Erot yhdistelmätehtävissä

Yhdistelmätehtävissä näkyy yksi vuoden 2026 kokeen merkittävimmistä muutoksista. Jos yhdistelmätehtäväksi lasketaan mikä tahansa tehtävä, jossa esiintyy sekä taloustietoa että matematiikkaa, vuosien 2025 ja 2026 välillä ei ole suurta eroa. Jos tarkastellaan vain tehtäviä, joiden ratkaiseminen edellyttää molempien aineiden osaamista, ero on huomattava. Vuonna 2025 tällaisia tehtäviä oli käytännössä kaksi, kun vuonna 2026 niitä oli yhdeksän.

Ero johtuu siitä, että vuoden 2025 kokeessa taloustiedon osuus annettiin usein tehtävänannossa valmiiksi tai tehtävä ratkesi pelkällä matematiikalla. Vuonna 2026 sen sijaan tehtävissä piti hallita sekä taloudellisia käsitteitä että tilastollista tai matemaattista ajattelua. Pelkkä matematiikan tai taloustiedon osaaminen ei enää riittänyt.

Myös yhdistämisen tapa muuttui. Vuonna 2025 aidot yhdistelmätehtävät liittyivät pääosin rahoitus- ja verolaskentaan. Vuonna 2026 korostuivat kansantalouden, tulonjaon ja yritystalouden tilastollinen tarkastelu sekä talousaineiston tulkinta. Tämän seurauksena taloustiedon ja matematiikan yhteishallinnan merkitys kasvoi selvästi koko kokeessa.

6.5 Yhteenveto eroista

Kokonaisuutena vuoden 2026 koe on edeltäjänsä aineistolähtöisempi ja temaattisesti yhtenäisempi (kestävyys, ajankohtainen talouspolitiikka), ja sen matematiikka on uskollisempaa viralliselle teoriapohjalle. Lisäksi aidosti taloustietoa ja matematiikkaa yhdistävien tehtävien määrä moninkertaistui noin kahdesta yhdeksään, eli kahden aineen yhteishallinnasta tuli kokeen keskeinen erottelutekijä. Vuoden 2025 koe puolestaan haastoi kokelaita useammin teorian ulkopuolisilla matemaattisilla pulmilla ja rahoituksen erityiskäsitteillä. Karkeasti: 2025 palkitsi laaja-alaista matemaattista ongelmanratkaisua ja rahoitusosaamista, 2026 palkitsee huolellista aineiston lukemista, kestävyysteemojen ymmärtämistä, tilasto-/todennäköisyysteorian varmaa hallintaa ja kykyä käyttää taloustietoa ja matematiikkaa yhdessä.

7. YHTEENVETO

Vuoden 2026 valintakoe F:n erityispiirteet voi tiivistää viiteen havaintoon. Ensinnäkin koe on vahvasti kestävyys- ja ympäristöteemainen: noin kuudesosa tehtävistä liittyy ympäristömarkkinointiin, elinkaariajatteluun tai ympäristötalouteen. Toiseksi koe on aineistolähtöinen: merkittävä osa tehtävistä ratkeaa vain annettua aineistoa huolellisesti lukemalla, tai tehtävänannossa annettujen uusien käsitteiden ja talousteorioiden (mm. ekosysteemipalvelut ja Nash-tasapaino) sisäistämällä. Kolmanneksi makrotalouden tehtävät ovat ajankohtaisia ja politiikkapainotteisia (keskuspankit ja finanssipolitiikan sopeutus). Neljänneksi matematiikka pysyy lähes täysin MAA8/MAB5-teorian sisällä mutta käyttää sitä monipuolisesti, painottaen todennäköisyyslaskentaa ja tilastokäsitteiden ymmärtämistä. Viidenneksi yhdistelmätehtävät edellyttävät aitoa kahden aineen yhteishallintaa, ja niiden virhevaihtoehdot on suunniteltu paljastamaan yksipuolinen osaaminen.

Vuoteen 2025 verrattuna kokeen painopiste siirtyi rahoituksen erityiskäsitteistä ja teorian ulkopuolisista matematiikkapulmista kestävyysteemoihin, annetun aineiston tulkintaan, uuden tiedon sisäistämiseen ja tilastoteorian ytimeen. Samalla aidosti molempia aineita vaativien tehtävien määrä moninkertaistui, mikä on kokeiden välisistä muutoksista yksi merkittävimmistä. Valmistautumisen näkökulmasta vuoden 2026 koe palkitsee siten kolmea asiaa: tilastojen ja todennäköisyyslaskennan teorian varmaa hallintaa, taloustiedon ydinkäsitteiden (erityisesti raha- ja finanssipolitiikka) ymmärtämistä sekä kykyä lukea ja soveltaa uutta aineistoa tarkasti ja kriittisesti.

Liite: Tehtäväjako 2026

Taloustieto (17): A1 kulutustutkimus; A3 vienti ja verotus; A5 suhteellinen etu; A7 ympäristövaihteet; A8 uudelleenkäytettävä pakkaus; A9 viherpesu; A10 elinkaarianalyysi; A11 vaippavertailu; A19 Riksbankin strategia; A24 EKP:n tavoite; A25 euro/dollari; A27 yhteismaan ongelma; A28 hinnoittelustrategiat; A35 finanssipoliittinen elvytys; A37 sopeutus ja kilpailukyky; A38 ekosysteemipalvelut; A40 BKT/asukas.

Matematiikka (14): A4 ensirekisteröinnit; A6 binomitodennäköisyys; A14 kullan hinta; A15 progressiivinen vero; A16 palkka ja työaika; A17 keskiarvon herkkyys; A18 mikropiirien pistokoe; A20 tuottavuus ja tuotanto; A21 järjestelmän saatavuus; A23 duettoarvonta; A26 reaalityttö; A29 Mooren laki; A33 otoksen tunnusluvut; A36 rahoitusmalli.

Yhdistelmät (9): A2 BKT ja kerroin; A12 strukturoitu tuote; A13 Engelin laki; A22 inflaatio ja korrelaatio; A30 yhdistetty kulusuhde; A31 BKT ja valtionvelka; A32 sekaväittämät; A34 Gini ja Lorenz; A39 yritysten tuottavuus.